

Asia: VN/27792/2022

Ehdotukset asetuksiksi eräiden työttömyysturvaan liittyvien asetusten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1. Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 16 a §:n muuttamisesta

Asetusmuutos liittyy hallituksen esityksessä HE 176/2022 vp esitettyihin työttömyysetuudella opiskelemiseen kohdistuviin muutoksiin. Käytännössä asetusmuutoksella ehdotetaan tehtäväksi alueellisten TE-toimistojen toimivaltaan vastaavat muutoksen kuin kokeilualueen kunnille on ehdotettu tehtäväksi lain tasolla. Jäljempänä esitetyt muutosesitykset koskevat niin kuntakokeiluiden kuin TE-toimiston toimivaltaa.

Työttömyysetuudella opiskelemiseen kohdistuvat muutosehdotukset ovat kaupungin näkemyksen mukaan kannatettavia niiden mahdollistaessa entistä laajemmin sivutoimisen ja lyhytaikaisen opiskelun. Samalla kuitenkin työttömyysetuudella opiskelua koskeva sääntely kehittyy monimutkaisempaan suuntaan. Kyse on asiakkaiden kannalta erityisen kriittisestä sääntelyn kohteesta, sillä työttömyysetuudella opiskeluun liittyy korostunut etuuden takaisinperintäriski. Kun sääntelystä tulee monimutkaisempaa, on tärkeää, että asiakkaiden, henkilöstön ja koulutuspalveluiden tuottajien riittävästä tietoisuudesta ja osaamisesta huolehditaan.

Kaupunki esittää, että työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n soveltamisalan ulkopuolelle jääviä opintoja tulisi tarkentaa vähintään lain soveltamisohjeistuksessa. Viranomaiselle ja asiakkaalle tulisi säännöksen soveltamisalan kannalta olla korostetun selvää, mitkä opinnot voitaisiin jatkossa jättää viranomaiselle ilmoittamatta tai viranomaisessa selvittämättä. Esityksessä esitettyjen esimerkkien perusteella määritelmän ulkopuolelle näyttää jäävän varsin rajattu joukko opintoja.

Opintojen selvittäminen asiantuntijakäsittelyssä johtaa käytännössä työttömyysetuuden maksatuksen keskeyttämiseen useaksi viikoksi. Asiantuntijalausuntojen keskimääräinen käsittelyaika

Uudenmaan TE-toimistossa on 14.11.2022 tarkistetun tiedon mukaan 25 päivää. Etuuden maksatuksen keskeytykset selvittelyn ajaksi vaikeuttavat asiakkaiden ohjaamista koulutuksiin.

Alueellisten TE-toimistojen ja työllisyyden kuntakokeilujen toimivalta lausua laajuuden perusteella sivutoimisia opintoja olisi jatkossakin hyvin rajoitettu. Toisin kuin työttömyysturvalain puolella, jonka mukaisesti opintojen laajuutta arvioidaan kuukausittaisen tai viikoittaisen keskimääräisen laajuuden perusteella, alueellisten TE-toimistojen ja kokeilualueen kuntien toimivalta käsittäisi keskimääräisen laajuuden sijasta ainoastaan kokonaislaajuuteen (esim. alle 25 viikkotunnin tai 5 opintopisteen kokonaislaajuus). Tiedossa olevan keskimääräisen laajuuden perusteella selkeästi sivutoimisten opintojen lausuminen tulisi olla harkinnan mukaan laajemmin mahdollista kuntakokeiluissa ja alueellisissa TE-toimistoissa, sillä ohjaavalla taholla on usein jo valmiiksi riittävät tiedot opintojen pää- tai sivutoimisuudesta.

Tältä osin kaupunki esittää, että puheena olevassa valtioneuvoston asetuksen 4 momentin 3 kohdassa sekä kuntakokeilulain 12 a §:n 2 momentin 3 kohdassa (siten kuin ehdotettu HE 176/2022 vp yhteydessä) säädettäisiin mahdollisuudesta lausua opinnoista seuraavasti:

3) 10 §:n 2 momentin 7–11 kohdassa tarkoitetuista opinnoista, joiden keskimääräinen laajuus on vähemmän kuin kyseisessä kohdassa säädetty opintojen päätoimisuutta osoittava laajuus;

Lisäksi kaupunki kiinnittää ministeriön huomiota mahdolliseen viittausvirheeseen ehdotetussa 16 a §:n 3 momentissa. Hallituksen esityksen HE 176/2022 vp mukaan muutosturvakoulutukseen osallistumisesta säädettäisiin TTL 10 a §:n 3 momentin 3 kohdassa, ei 2 momentin 3 kohdassa, johon asetusluonnoksessa on viitattu.

Asetus 2. Työ- ja elinkeinoministeriön asetus työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen muuttamisesta

Muistioloonnoksen perusteella jaksoissa järjestettyjen opintojen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään 1.1.2023 lukien työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n 2 momentissa. Asetuksessa säädetty viittaus työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 4 momenttiin korjattaisiin koskemaan 10 a §:n 2 momenttia.

Kaupunki kiinnittää ministeriön huomiota mahdolliseen viittausvirheeseen. Hallituksen esityksen HE 176/2022 vp mukaan jaksoissa järjestettyjen opintojen vaikutuksesta etuusoikeuteen säädettäisiin TTL 10 a §:n 3 momentin 1 kohdassa.

Lisäksi huomiota tulisi kiinnittää siihen, että kokeilualueen kunnat sekä alueelliset TE-toimistot voisivat antaa tarpeellisilta osin työvoimapolitiittisia lausuntoja myös opiskelua koskevista poikkeuksista. Asetusluonnoksessa tai kuntakokeilulakiin ehdotetuissa muutoksissa on viitattu ainoastaan 1.1.2023 voimaan tulevaan TTL 10 a §:n 2 momenttiin, eli ei lainkaan 3 momentissa mainittuihin poikkeuksiin.

Asetus 3. Työ- ja elinkeinoministeriön asetus työvoimapolitiittisista lausunnoista ja yhteistyövelvoitteesta työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen muuttamisesta

Kaupunki pitää kannatettavana, että niin sanottuun valitusvastineeseen velvoitettaisiin jatkossa kirjaamaan lausunnon antanut kunta ja riittävät yhteystiedot, jotta mahdollisten lisäselvitysten sekä tehtyjen päätösten toimittaminen ei viivästyisi. Kaupungin selvityksen perusteella työttömyysturvan muutoksenhaun prosessin erityispiirteitä voisi olla tarve sivuta valtakunnallisesti järjestettävässä koulutustilaisuudessa.

Puro Marlo
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia